

A Zsidókhöz írt levél írásmagyarázata

Főiskolai oktatási segédlet

II. rész

Készítette: Takács Szabolcs főiskolai tanársegéd

Sola Scriptura Teológia Főiskola

2010

Jézus főpapi szolgálatára: a „melkisédei” papság I. rész

Jézus főpapi szolgálatának isteni eredete és ennek bizonyítékai (4,14-5,10)

4,14-16

- 1. Mivel azért nagy főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus, Isten Fia, ragaszkodjunk hitvallásunkhoz.**
- 2. Mert nem olyan főpapunk van, aki nem tudna együtt szenvedni erőtlenségeinkkel, hanem aki mindenben elszenvedte a kísértést, hozzánk hasonlóan, de bűnt nem cselekedett.**
- 3. Járuljunk azért bátorsággal a kegyelem királyi székéhez, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk, amely a kellő időben segítségünkre lesz.**

A 14. versből indul a levél központi gondolatmenete, Jézus főpapságának a tárgyalása. A gondolatmenetet csak az 5,10-6,19 között található közbevetés szakítja meg. A 4,14-ben kezdődő fejtegetés célja annak igazolása, hogy Jézus teljesítette a főpapság általános követelményeit, melyet az Ószövetség határoz meg, míg a 7. fejezetről arról lesz szó, hogy miben haladta meg azokat. A gondolatmenet itt a 2. fejezet végéhez kapcsolódik, melyben először jelent meg Jézus főpapságának a gondolata. Míg azonban ott Jézus földi szenvedéseit helyezi előtérbe, itt először azt emeli ki, hogy „nagy főpapként” „áthatolt az egeken”.

Az „áthatolás” nem csupán Jézus mennybemenetelének tényét rögzíti, hanem az „egek” itt úgy jelennek meg, mint ami elválasztja az embert Istentől, ahogyan a kárpit tette az ószövetségi szentélyben. Jézus ezt a távolságot hidalta át mennybemenetelével, hiszen a mennyben nem csupán mint Isten Fia van jelen, hanem mint az ember képviselője is. Az apostol visszatér annak hangsúlyozásához, hogy Jézus osztozott mindazokban a kísértésekben, melyekben az ember is, de hozzáteszi, hogy „bűn nélkül” (helyesbített fordításban), azaz ő nem vétkezett. Ennek látható jeleként gondolhatunk itt elsősorban Jézus pusztai megkísértésére, ahol határozottan, az Igére hivatkozva utasította vissza Sátán próbálkozásait, valamint Luk. 9,51-re, amely szerint emberi természete ellenében „tökélte el”, hogy Jeruzsálemben meg elszenvedni a kereszthalált, végül gondolhatunk a Gecsemáné-kerti küzdelemre és arra, hogy a kereszten is küzdött azzal, hogy emberként tudja végigszenvedni a helyettes áldozatot. Mindezek miatt „együtt tud szenvedni” gyengeségeinkkel, hiszen jól ismeri, micsoda küzdelembe kerül az ezeken való felülemelkedés.

Az ember számára Isten királyiszéke, mely igazságos uralmát jelképezi, a „kegyelem királyiszéke” is lesz, mert olyan uralkodó elé járulhat, aki nagyon jól ismeri őt, képes irgalmasságot gyakorolni iránta, ami abban nyilvánul meg, hogy „kellő időben” (azaz éppen akkor és úgy, amikor és ahogyan erre szükség van) konkrét segítséget tud nyújtani a kísértéssel vívott küzdelemben. A 14-16. vers tehát már közelebb hozza az emberhez Jézus főpapi mivoltát, amelynek hitelességét fogja a következőkben tárgyalni.

5,1-6

1. **Mert minden főpapot emberek közül választva, emberekért rendelnek Isten előtti szolgálatra, hogy adományokat és áldozatokat vigyen a bűnökért,**
2. **Aki képes együttérezni a tudatlanokkal és tévelygőkkel, mivelhogy maga is körül van véve erőtlenséggel.**
3. **És ezért köteles úgy a népért, mint önmagáért is áldozni a bűnökért.**
4. **És senki sem veszi magának e tisztességet, hanem Isten hívja el, miként Áront is.**
5. **Hasonlóképpen Krisztus sem önmagát dicsőítette meg azzal, hogy főpap lett, hanem az, aki így szólott hozzá: „Én Fiam vagy te, ma szültelek téged.”**
6. **Amint másutt is mondja: „Te örökkévaló pap vagy, Melkisédek rendje szerint.”**

Az apostol 5,1-6-ban három ismérvet határoz meg a főpap szolgálatával kapcsolatban, melyek közül Jézus mindegyiknek megfelelt:

- A főpap az „emberekért” rendeltetik, hogy „ajándékokat és áldozatokat vigyen a bűnökért”. Az „ajándékok” (*dóra*) a hálaáldozatokra (étel- és italáldozatok), az „áldozatok” (*thüszia*) pedig a bűnért való áldozatokra utal. Az előbbieket az ember odaszentelődését fejezik ki, az utóbbiak pedig Krisztus halálát jelképezik. Mint a későbbiekben látni fogjuk, Jézus mindkettőt beteljesítette saját élete és áldozati halála által.
- A főpapnak „együtt kell éreznie” a „tudatlanokkal és a tévelygőkkel”, mint aki maga is „körül van övezve gyengeséggel” (helyesbített fordítás szerint, a „gyengeségben” a főpap is osztozik a néppel). Ez a mozzanat már megjelent korábban is, mint ami Jézusra teljes egészében jellemző, hiszen az emberhez hasonlóan elszenvetve a kísértést. Az ószövetségi főpapoknak, mivel emberek voltak, nem csupán a népért, hanem magukért is áldozatot kellett bemutatniuk. Megjegyzendő, hogy a „tudatlanok és tévelygők” emlegetése azt jelzi, hogy a bűnért való áldozatok csak e két okból elkövetett bűnökre vonatkoztak, a szándékosan elkövetett bűnökre nem. Amennyiben valaki tudatosan vétkezett, mint Dávid esetében is, közvetlenül Isten elé járulva igényelhetett csak a bűnbocsánatot, az ószövetségi törvény ugyanis halálos ítélettel büntette a szándékos bűnt. Erről a későbbiekben még szó lesz a 10. fejezetben.
- A harmadik feltétel, hogy az ószövetségi főpapokat, közelebbről Áront és leszármazottait Isten hívta el, a főpapi tisztséget nem tölthette be önjelölt (Izrael a Hasmoneusok alatt sajnálatos módon szakított ezzel a rendelkezéssel, de ez nyilván nem módosította Isten eredeti akaratát). Azt, hogy Jézus esetében ez is teljesült, két ószövetségi messiási prófécia jelzi: az első Zsolt. 2-ből való, ahol Isten maga mutatja be Fiát felkent királyként (ez összefüggésben áll a későbbiekben részletezett melkisédeki papsággal, ugyanis ez egyesíti a királyi és papi tisztséget), a másik pedig a Melkisédek rendje szerinti papságra vonatkozó jövendölés Zsot. 110,4-ből (ez is magában foglalja a királyságot, a főpapság mellett). Az ezekben az igékben foglalt jövendölések részletesebb magyarázatára a 7. és az azt követő fejezetekben kerül sor.

5,7-10

- 7. Ki az ő földi természetének napjaiban könnyöregésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könnyhullatás közben járult ahhoz, aki képes megszabadítani őt a halálból, és meghallgatást nyert istenfélelméért,**
- 8. Ámbár Fiú volt, megtanulta azokból, amiket szenvedett, az engedelmességet;**
- 9. És tökéletességre jutva örök üdvösséget szerzett mindazoknak, akik neki engedelmeskednek,**
- 10. És Isten Melkisédek rendje szerint való főpappak nevezte ki őt.**

A 7-10. versben az apostol ismét Jézus földi szenvedésére irányítja a figyelmet, arra, hogy Jézusnak súlyos lelki szenvedéseket kellett kiállnia ahhoz, hogy méltó legyen a főpapságra, hiszen ő isteni jelleménél fogva sokkal jobban szenvedett a kísértéstől. A „testének napjaiban” meghatározás egyértelművé teszi, hogy Jézus teljes földi életét jellemzi itt az apostol (tehát nem csupán a helyettes áldozatot és az azt megelőző, Gecsemáné-kerti küzdelmet). Jézus emberként csak az Atyához intézett „erős kiáltás és könnyhullatás” azaz a küzdő imádság révén tudott büntelen maradni, és neki is tanulnia kellett az engedelmességet, noha Isten fia volt. Nyilvánvaló, hogy a „tanulásra” emberi természete miatt volt szükség. Miután Isten Fiaként „tökéletességre jutott” (azaz teljesen kibontakozott isten-emberi mivolta), már „örök üdvösség szerzője” lett, azaz engedelmissége révén felhatalmazást kapott arra, hogy az embereket a Neki való odaszentelődés révén, mintegy „önmagához kapcsolva” vezesse üdvösségre. Ennek a hátterén kapta meg az Atyától a jogot, hogy Melkisédek rendje szerinti főpap lehessen. E papság lényegét és az ároni papsághoz való viszonyát a 7. fejezettől részletezi az apostol. Ezt megelőzően azonban fontos mondanivalója van a hallgatóság számára.

Gyakorlati intelmek a hívőknek az előbbieket hátterén, óvás a bűn megtűrésétől (5,11-6,19)

5,11-14

- 11. Akiról nekünk sok és nehezen megmagyarázható mondanivalónk van, mivel restek lettetek a hallásra.**
- 12. Mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lennetek, ismét arra van szükségetek, hogy Isten beszédeinek alapelemeire tanítson valaki titeket; és olyanok lettetek, mint akiknek tejre van szükségük, nem szilárd élelemre.**
- 13. Mert mindenki, aki tejet kap, járatlan az igazság beszédeiben, hiszen kicsiny gyermek:**
- 14. A felnőtteknek pedig szilárd élelem való, mint akik gyakorlott ítélőképességük révén képesek különbséget tenni a jó és rossz között.**

Ez az igeszakasz kulcsfontosságú, mivel feltárja a hallgatók legfőbb problémáját, mellyel az apostol szükségesnek tartja, hogy foglalkozzék, mielőtt a levél fő témájába mélyedne bele. Az igeszakasz tanúsága szerint ez a probléma nem más, mint a „restség”, vagyis az az állapot, amikor az ember egy adott lelki szint elérése után már nem tartja fontosnak az Isten megismerésében való növekedést, és ezért lelki élete is megreked. Ez azonban mindig magában rejti a visszafejlődés veszélyét, és néhány utalásból kiderül, hogy a levél címzettjei közül egyesekben már

fölmerülhetett a visszatérés is az ószövetségi ceremoniális törvényhez (vö. Zsid. 13,9-12). Olyan „gyermeki állapotba” kerültek tehát, melyben az alapvető tanításokban is újra meg kell alapozódniuk.

6,1-3

- 1. Annakokáért elhagyva a Krisztusról kezdetben hirdetett beszédet, tökéletességre törekszünk, nem rakosgatva le újra alapját a holt cselekedetektől való megtérésnek és az Istenben való hitnek,**
- 2. A bemelegítéseknek, tanításnak, kézzátételnek, a holtak feltámadásának és az örök ítéletnek.**
- 3. Ezt fogjuk megtenni, ha Isten megengedi.**

A hallgatóknak ismét arra lenne szükségük, hogy „tejjel táplálkozzanak”, azaz újra a keresztyén hit szempontjából alapvető tanításokat kellene velük közölni (megtérés, hitre jutás, keresztség, feltámadás, ítélet, stb.), de mint a továbbiakból kitűnik, az apostol nem ezt választja. Ehelyett feddést intéz a hallgatókhoz, és éppen azt a „kemény eledelt” adja nekik, amely segíthet visszatérni a lelki növekedés állapotába, a Krisztusra vonatkozó tanítás formájában. Ez valójában a megelőlegezett bizalom jele, mivel az apostol azt feltételezi hallgatóiról, hogy megfelelő hitbeli érettséggel rendelkeznek a mondandók befogadásához. Az „ezt megcselekedszük, ha az Isten megengedi” kissé ironikus utalás arra, hogy a hallgatók lelki befogadóképességén múlik, mennyire jut el hozzájuk az, amit az apostol a továbbiakban mondani kíván Krisztusról.

6,4-8

- 4. Mert lehetetlen dolog, hogy akik egyszer világosságot nyertek, megízlelték a mennyei ajándékot, és részeseivé lettek a Szent Léleknek,**
- 5. És megízlelték Isten jó beszédét és az eljövendő világnak erőit,**
- 6. És elpártoltak, ismét megújuljanak a megtérésre, mint akik újra megfeszítik önmaguk számára Isten Fiát, és meggyalázzák őt.**
- 7. Mert a föld, amely beiszsa a gyakorta reá hulló esőt és hasznos füvet terem azoknak, akikért műveltetik, áldást nyer Istentől;**
- 8. Azt pedig, amely pedig töviseket és bojtortjánokat terem, haszontalan és közel van az átokhoz, végül felégetik.**

Az előzőekben elmondottakhoz rendkívül hangsúlyos figyelmeztetés is kapcsolódik, mely kiemeli, hogy azok, akik Istennel élő tapasztalatokat szereztek, megtapasztalva a Szentlélek befolyását az életükben, nem számolhatnak többé a bűn újbóli elkövetésének lehetőségével, nem „kalkulálhatják bele” hitbeli életükbe az „elesést”, vagyis a tudatos vétkezést, hiszen ezzel Krisztus áldozatát gyaláznák meg, és a megtérés szempontjából reménytelen helyzetbe kerülnének. Ez természetesen nem vonatkozik az óvatlanságból vagy figyelmetlenségből származó „botlásokra”, csakis a szándékos vétkezésre és az abban hosszabb ideig való megmaradásra (vö. 1Ján. 3,8-9). Ebből a szempontból ugyanis csak két lehetőség létezik, az apostol szemléletes példája alapján: vagy „hasznos füvet termő földdé” lesznek, amelynek áldást jelent a rá hulló eső, vagy pedig töviseket és gatz termő „átokfölddé”, a kegyelemhez való

viszonyuktól függően. A kegyelemben való növekedés és a bűn szándékos megtérése semmiképpen sem fér meg egymással, hiszen a kétféle magatartás egymástól teljesen eltérő eredményhez vezet. Persze adott esetben még a megtérés szempontjából reménytelennek tűnő helyzetből is lehetséges a visszatérés (lásd a tékozló fiú példázatát Lk 15-ben), de semmiképpen sem bölcs dolog ezzel „játszani”, mert könnyen vezethet a megtérésre való képtelenséghez, mely az üdvösség elvesztésével jár.

6,9-20

- 9. De felőletek, szerettem, ezeknél jobb dolgokról és a ti üdvösségetekről vagyunk meggyőződve, ha így szólunk is.**
- 10. Mert nem igazságtalan Isten, hogy elfelejtkezzék cselekedeteitekről és a szeretetről, melyet az ő nevében tanúsítottatok azzal, hogy szolgáltatok és szolgáltok a szenteknek.**
- 11. Kívánjuk pedig, hogy közületek mindenki mindvégig ugyanazt a buzgóságot tanúsítsa a reménység bizonyossága iránt.**
- 12. Hogy ne legyetek restek, hanem követői azoknak, akik hit és béketűrés által öröklük az ígéreteket.**
- 13. Mert Isten, mikor ígéretet tett Ábrahámnak, mivelhogy nem esküdhett nagyobbra, önmagára esküdött,**
- 14. Mondván: „Bizony megáldván megáldalak téged, és megsokasítván megsokasítalak téged.”**
- 15. És ekként béketűrése révén megnyerte az ígéretet.**
- 16. Mert az emberek nagyobbra esküsznek, és náluk minden vita vége megerősítésül az eskü;**
- 17. Ezért hát Isten, aki kiválóbban meg akarta mutatni az ígéret örökösének végzése változhatatlanságát, esküvéssel kezeskedett,**
- 18. Hogy két változhatatlan tény által, melyekre nézve lehetetlen, hogy Isten hazudjon, erős vígasztalásunk legyen nekünk, akik odamenekültünk, hogy megragadjuk az előttünk levő reménységet,**
- 19. Mely lelkünk szilárd és erős horgonyaként a kárpit mögé hatol,**
- 20. Ahová előfutárként bement értünk Jézus, aki örökkévaló főpap lett Melkisédek rendje szerint.**

Az apostol a korábbi kemény feddés után most bátorító szavakat intéz a hallgatókhoz, és egyben előkészíti a Jézus főpapságára vonatkozó tanítás befogadását is. Először (a 9-12. versekben) arra hivatkozik, hogy Isten nagyon jól ismeri a hívők korábbi szeretetszolgálatát, hitből végzett cselekedeteit, melyek a jelenlegi, némileg „megerőtlenült” helyzetükben is bátorítást jelenthet számukra a benne való bizakodásra, Isten ugyanis továbbra sem változott meg. Ehhez azonban

szükség van a reménységben tanúsított „buzgóságra”, az Istennel való kapcsolat tevékeny keresésére, valamint a próbák között tanúsított hosszútúrésre.

Az apostol Isten Ábrahámnak tett, áldásra és magvának megszorítására vonatkozó ígéretével bátorítja hallgatóit - azzal, amelyhez eskü is kapcsolódott (ld. 1Móz 22,15-18), bizonyítandó Isten változhatatlan szándékát, az eskü ugyanis ezt fejezi ki. Ábrahám feladata is az volt, hogy hitpróbáját követően rendíthetetlenül higgyen ezen ígért jövőbeni beteljesülésében, és ennek tudatában élje a továbbiakban is hívő életét. Isten szándékának változhatatlanságát az bizonyítja, hogy önmagára esküdött, ami különösen lényeges, hiszen Istennél nagyobb nem létezik.

Ehhez hasonlóan Jézus Melkisédek rendje szerinti főpapi szolgálatát is esküvel erősíti meg (Zsolt. 110,4: „Megesküdött az Úr és meg nem változtatja...”), ami szintén Isten változhatatlan szándékát jelképezi. A két „változhatatlan tény”: Isten esküje és az Atya és Jézus közös akaratát tükröző helyettes áldozat. E két dolog a garancia arra, hogy az ember Jézusba vetett hite biztos alapokon nyugodhat. A gondolatmenetet újabb szemléletes kép zárja le, megerősítendő az elmondottakat: Jézus főpapi szolgálatának ténye olyan, mint egy horgony, mely a hajó lerögzítésére szolgált. A „horgonyt” ez esetben a „kárpit mögött”, a mennyei szentélyben „rögzítették”, mégpedig Isten esküje révén. Ezzel az apostol azt a hallatlan tényt hangsúlyozza, hogy Jézus mennyei szentélybe való bevonulásával (a mennyei szentélyről lásd: Zsid. 8,1-5; 9,11-12) az ember vele együtt juthat Isten elé, ami azért jelentőségteljes, mert az ószövetségi szentélybe közönséges embernek szigorúan tilos volt a belépés. Itt azonban Jézussal együtt mindenki Isten elé járulhat, aki főpapi szolgálatában bízunk, és mennyei közbenjárásából meríti reménységét.